

Behov for godkjente publiseringskanaler av høy kvalitet på alle fagfelt

- Det kvalitetssikrede kanalregisteret vi har i dag må opprettholdes, og det vil være en fordel med slike register koordinert på koalisjonsnivå. Det må lages systemer rundt kanalregisteret for å melde inn kvalitetsproblemer som oppdages ved kanaler.
- En kritisk mengde kvalitetssikrede OA-publikasjonskanaler må være på plass for alle fagområder før implementering av Plan S. Per nå er det en mangel på reelle muligheter for enkelte felt. Dette må utredes.
- Det må stimuleres til nye kanaler og omvendning av eksisterende kanaler.
- Oversikter over godkjente kanaler for forskere må tilgjengeliggjøres.

Finansiering ved flytting av kostnader fra lesing til publisering

- Det må sikres at alle forskere og forskningsmiljøer har råd til å publisere. Samfunnsnyttene ved åpen forskning forsvinner om bare enkelte har råd til å publisere. Det er uklart hvorvidt det som betales i dag er tilstrekkelig for de ulike fagmiljøene til å finansiere publiseringsavgifter i åpne kanaler.
- Forskningsinstituttene er særlig sårbare. De har ikke rom i dagens basisfinansiering til tidsskriftabonnementer i vesentlig grad og har dermed lite midler som kan flyttes til publiseringskostnader.

Overgangsperioden blir særlig kritisk

- Det vil bli en periode med betaling både for lesing og publisering. Dette vil være en økonomisk svært krevende periode av ukjent varighet, som vil kreve ekstraordinære nasjonale støtteordninger.

Norsk forskning på en internasjonal arena må ivaretas

- Norske forskere og forskningsmiljøer har behov for å publisere i anerkjente kanaler for å følge med på den faglige utviklingen og være attraktive samarbeidspartnere.
- Det er behov for kriterier for publisering fra internasjonalt samarbeid med land der kravene til åpen publisering ikke gjelder.

Norsk som fagspråk og forskning på norske forhold

- Frem til nå har økte krav til og uttelling for publisering i internasjonale tidsskrifter gitt mindre publisering på norsk som fagspråk.
- Svekkelse av norsk som fagspråk fører til en nedprioritering av forskning på norsk om norske forhold.
- Kravene i Plan S utelukker publisering i en del ikke-kommersielle tidsskrifter som finansieres av f.eks. foreninger. Vi mener at den akademiske friheten gir rett til valg av lisens og publiseringskanal. Det må sikres en løsning som ivaretar denne friheten i praksis.

Lisenser og opphavsrett

- Plan S setter som krav at forfatterne skal beholde opphavsrett til publikasjonene. Det må derfor lages retningslinjer for hva forskerne trenger for å beholde denne opphavsretten.

- Vi anser at lisensen CC BY-ND bør være normen, mens mere åpne lisenser (CC BY, CC BY-SA) kan være unntaket. Kan det åpnes mulighet for å benytte CC BY-NC i noen tilfeller?
- Det er forskjell på data og tekst. Data bør deles åpent.
- Vær åpen for forskjell i krav på lisensbruk mellom naturvitenskap-matematikk og humaniora-samfunnsfag

Publiseringskostnader og -krav

- Det må avklares om det som betales for lesetilgang i dag er tilstrekkelig for de ulike fagmiljøene til å finansiere publiseringsavgifter i åpne kanaler.
- Alle forskere og forskningsmiljøer, uavhengig av sektor, må få mulighet til å publisere.
- Et felles nasjonalt vitenarkiv med godkjente tekniske løsninger må finansieres.
- Tilgang til forskning kan være viktig for mange innenfor ulike profesjonsfelt som i dag ikke har enkel tilgang. Åpen tilgang til forskning vil kunne øke kvaliteten og produktiviteten i mange deler av arbeidslivet gjennom bedre tilgang på kompetanse for å forbedre både teknologi og prosesser.

Vi viser for øvrig til vår kronikk publisert på forskning.no 5. januar 2020,

<https://forskersonen.no/forskningsetikk-helse-kronikk/akademias-naivit-et-plan-s-kan-fore-til-at-norske-forskere-blir-utnyttet-av-roverforlag-og-pseudovitenskap/1616526>

NTL vil særlig peke på momentene om bruk av ulike former for åpne lisenser ved publisering. NTL mener ikke at dette er svart ut på noen god måte i påfølgende debatt. Vi fastholder også at ulike aktørers behov for å kunne viderebruke forskning ivaretas av tilgang til resultatene, data og f.eks. kode, og at adgang til å gjøre hva de vil med selve artiklene ikke er vesentlig for legitime ønsker og behov for offentlighetens tilgang til forskning

Mvh

Thomas Sandvik, forbundssekretær NTL

Ronny Kjelsberg, lektor NTNU, styremedlem NTL NTNU

Vibeke Vandrup Martens, forsker NIKU, leder NTL Forskningsinstitutter

